

Eindrapportage

Een goed begin

September 2025

Inhoud	
Inleiding	1
DigiPlein	1
Inspiratiesessies Duurzaam Samenwerken na Scheiding	3
Duurzaam Ouderschap na Scheiding	5
Vervolg	11
Bijlage 1: Begrippenkader	14

Inleiding

Het project Een goed begin startte op 1 september 2022 in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De ambitie van het project was om in navolging van de kansrijke elementen die het landelijk programma Scheiden zonder Schade¹ had opgeleverd, te onderzoeken of een geïntegreerde scheidingsaanpak in de praktijk kan bijdragen aan het voorkomen van complexe scheidingen en herstel van samenwerking tussen ouders bij contactverlies.

Binnen het project werd gewerkt aan drie pijlers:

1. Doorontwikkeling en beheer van het landelijke DigiPlein uitelkaarmetkinderen.nl en regionale prototype;
2. Verspreiden van het onderliggende denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding middels inspiratiesessies;
3. In de praktijk uitvoeren en evalueren van de methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding door gezinsvertegenwoordigers in de regio Haaglanden.

Een goed begin werd uitgevoerd in samenwerking met TNO, Kenniscentrum Kind en Scheiding, Delft Support, EMMA, MH Psychologie & Mediation, Lubach Mediation & Coaching, Effection B.V. en Wyzer.

Deze eindrapportage beschrijft de resultaten en opbrengsten van het project Een goed begin per onderdeel. Ook wordt ingegaan op de vervolgstappen voor doorontwikkeling, implementatie en borging van de verschillende opbrengsten.

1. DigiPlein

In april 2023 werd het landelijk DigiPlein uitelkaarmetkinderen.nl gelanceerd door voormalig Minister voor Rechtsbescherming Franc Weerwind.² Doel van deze website is ouders tijdig neutrale en betrouwbare informatie te verschaffen zodat zij wegwijs worden in het scheidingsproces, zich bewust zijn van het welzijn van hun kinderen en de weg naar extra hulp en ondersteuning weten te vinden.

E-learning 'Verlies van communicatie en contactverlies'

Naast schriftelijke informatie werd er in samenwerking met specialist contactverlies Marleen Heijsteeg voor het DigiPlein een drietal E-learnings in de vorm van video's ontwikkeld. Met als doel ouders te ondersteunen in het voorkomen of herstellen van miscommunicatie, en te informeren over wat contactverlies is, hoe het ontstaat en hoe je hier als ouders mee om kan gaan. De E-learnings zijn vrij beschikbaar via [Uit elkaar met kinderen | Communicatie en contactverlies](#).

WODC-onderzoek naar gebruikerservaring

Op verzoek van het ministerie heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum een planevaluatie laten uitvoeren naar uitelkaarmetkinderen.nl.³

¹ [Eindrapportage Scheiden zonder Schade | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

² [Webinar lancering Uitelkaarmetkinderen.nl](#)

³ [WODC rapport Evaluatie DigiPlein \(2025\)](#)

De conclusie van de evaluatie luidt dat het DigiPlein ouders in potentie vroegtijdig kan bereiken met een passend informatieaanbod. Zo kan conflict en juridische strijd tussen ouders als zij uit elkaar gaan zo veel mogelijk worden voorkomen en schade bij kinderen worden beperkt. Deze potentie van het DigiPlein wordt echter nog onvoldoende waargemaakt. Daar liggen de volgende oorzaken aan ten grondslag:

1. De website wordt onvoldoende gevonden, zowel omdat de bekendheid onder de doelgroepen onvoldoende is, als omdat de vindbaarheid online niet optimaal is;
2. De vorm waarin de informatie op de website wordt aangeboden, voorziet onvoldoende in de beknoptheid en heldere structuur waar ouders behoefte aan hebben.

Uit de evaluatie blijkt verder dat het DigiPlein grotendeels aansluit bij wetenschappelijke inzichten over dergelijke websites qua vorm, op inhoudelijk vlak en bij informatiebehoefte van ouders. Het DigiPlein wordt overwegend positief gewaardeerd op de uitstraling en meelevende toon. Door professionals wordt het vooral gebruikt om ouders naar door te verwijzen, maar minder voor eigen informatie-inwinning.

Verbetering is mogelijk op het aanbieden van informatie in meerdere talen, toegankelijkheid voor specifieke doelgroepen, zoals ouders met een licht verstandelijke beperking en laaggeletterdheid, het bieden van informatie die gericht is op specifieke omstandigheden van ouders, overzichtelijkheid en rangschikking van thema's, beknoptheid van informatie en tot slot bekendheid en vindbaarheid van de website via online zoekmachines.

Naar aanleiding van de conclusies is er gewerkt aan verbetering van de vindbaarheid via zoekmachines door een zogeheten Search Engine Optimization (SEO) en aan de algemene bekendheid van de website. Inmiddels maken per maand circa 2000 unieke bezoekers gebruik van de website. Verdere doorontwikkeling van de website, het aanvullen, herschrijven en herstructureren van informatie worden met betrokken ketenpartners verkend.

Regionale doorontwikkeling

Naast een landelijk DigiPlein is er door Stichting Reos/ITSI gewerkt aan een regionaal prototype op basis waarvan gemeenten en (jeugdzorg)regio's zelf een website kunnen ontwikkelen. In navolging van Scheiden zonder Schade werd er verder geëxperimenteerd met innovatieve ondersteuningsmogelijkheden, zoals E-learning, een chatbot en een vragenlijst voor ouders. Aan de hand van het prototype kunnen gemeenten en (jeugdzorg)regio's functionele keuzes maken, bijvoorbeeld voor informatievoorziening, psycho-educatie of verwijzingen naar lokale en regionale hulpverleners. De regio Groningen ging als eerste met het prototype aan de slag en lanceerde in maart 2025 scheiding groningen.nl.

Online groep scheiden zonder schade (1sociaaldomein)

Naast het DigiPlein zijn er ook andere onlinekanalen waarop kennis over scheiden wordt gedeeld. Tijdens Scheiden zonder Schade hebben vijf sessies plaatsgevonden waarbij honderd professionals per keer extra kennis opdeden over scheidingsthematiek. Deze deskundigheidsbevorderingen werden heel goed ontvangen. Om dit voort te zetten is de [onlinegroep Scheiden zonder Schade](https://1sociaaldomein.nl) op 1sociaaldomein.nl opgezet. Dit is een online omgeving voor en door professionals in heel Nederland, die te maken hebben met scheidingsproblematiek, in zowel het sociale als het juridische domein. Hier delen professionals vragen en ervaringen en ze brengen deskundigheidsaanbod onder de aandacht. Aanmelden kan via de [website](#).

Leernetwerk Kind en Complexe Ouderrelaties

Binnen Scheiden zonder Schade waren er twee regiolabs: Oost-Brabant en Den Haag. Het regiolab Den Haag heeft ervoor gekozen om het regiolab voort te zetten binnen het leernetwerk Kind en Complexe Ouderrelaties, in Holland Rijnland, Midden-Holland en Haaglanden. Aan het leernetwerk nemen onder andere de jeugdgezondheidszorg (JGZ), jeugdzorginstellingen, Veilig Thuis (VT), de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), de gecertificeerde instellingen (GI's), beleidsmedewerkers en ervaringsdeskundigen deel.

Met het Leernetwerk Kind en Complexe Ouderrelaties wordt gewerkt aan de ambitie van de Ontwikkellijke Kind en scheiding: Vanuit een gemeenschappelijke visie en taal, leren, werken en innoveren rondom scheiding. Om deze ambitie te bereiken wordt een veranderagenda, opleidingsagenda en onderzoeks- en ontwikkelagenda opgesteld. Binnen de veranderagenda worden best practices ontwikkeld, in de opleidingsagenda wordt een ondersteuningsaanbod voor professionals ontwikkeld zodat ze goed toegerust zijn om de best-practices die in de veranderagenda worden ontwikkeld te gebruiken. In de onderzoeksagenda worden kennisiaten die worden geconstateerd opgepakt in nieuwe projecten. Kijk voor meer informatie over het leernetwerk en mogelijkheid tot deelname op [de website](#) of neem contact op met info@werkplaatssamen.nl.

LinkedIn

Ook op LinkedIn werd vanuit Een goed begin kennis gedeeld via de pagina [Een goed begin - Scheiden zonder Schade](#). Met ruim 1.800 volgers werden bijna wekelijks updates gedeeld over het project en andere relevante ontwikkelingen op het gebied van scheiding. Om zo de aandacht voor het thema te vergroten en bij te dragen aan kennisdeling en deskundigheidsbevordering.

2. Inspiratiesessies Duurzaam Samenwerken na Scheiding

Een goed begin is gestoeld op het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding dat op basis van de uitkomsten van het programma Scheiden zonder Schade werd ontwikkeld door Marleen Heijsteeg, Mandy Lubach en Heleen van der Wel. Tot nu toe is begeleiding bij (complexe) scheidingen vaak gericht op het beheersen van risico's en het controleren van gedrag. Het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding kiest bewust voor een ander uitgangspunt. Niet de problemen, maar de gezamenlijke wens staat centraal: ouders die, ondanks hun conflict, samen werken aan een goede toekomst voor hun kind. Lees [hier](#) meer over wat het denkkader inhoudt en waarop het is gebaseerd. Of neem een kijkje op de website [Duurzaam Samenwerken na Scheiding](#).

Vanuit Een goed begin werden 28 inspiratiesessies beschikbaar gesteld, om gemeenten en (jeugd)hulpverleners kennis te laten maken met dit nieuwe denkkader. Het doel was hen te inspireren om op een andere manier te kijken naar problematiek rondom scheidingen, waarin de focus wordt verlegd van controle en beheersing naar vertrouwen en verbinding. Tijdens deze inspiratiesessies werden professionals geïntroduceerd met een concreet handelingsperspectief voor verschillende situaties die zich kunnen voordoen bij een complexe scheiding. Tussen september 2022 en december 2023 zijn de inspiratiesessies gehouden in ruim 20 gemeenten en aan 300-400 professionals door heel Nederland, waaronder in Rotterdam, Amsterdam, Enschede, Breda en Goes. De sessies werden onder andere gegeven aan jeugd- en wijkteams, jeugdzorgorganisaties, gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden. Hierna werden de inspiratiesessies tijdelijk tegen vergoeding aangeboden en later onder de noemer introductie cursus bij Wyzer Academie.

De ervaringen van deelnemers waren positief. Waarbij meermaals is aangegeven dat het denkkader daadwerkelijk begint te leven en omarmd wordt in verschillende regio's.

“Erg waardevol, deze andere manier van kijken heeft me ontzettend geïnspireerd. Het omgekeerde werken en eerst een bodem leggen rondom waardes van ouderschap en het kind als uitgangspunt nemen. Dat ik daar zelf nooit aan heb gedacht! Ik neem dit zeker mee in werken met ouders in scheiding!”

-Stichting Jeugdteams ZHZ

“Voor mij is het meeste bijgebleven hoe zo'n (rouw)proces werkt bij mensen. Ik kan medewerkers nu meer in het proces meenemen waar mensen in zitten en dat ze ook meer stil moeten staan bij wie de boodschap heeft gegeven en wie waar in het (rouw)proces zit.”

-Toegang Tilburg

“Het heeft mijn kijk op ouders in scheiding (nog) milder gemaakt: het is ook een hele klus die ze te klaren hebben. Dat benoemen naar cliënten doet hen soms al goed, merk ik.”

“Ik maak veel gebruik van de dramadriehoek versus de balansdriehoek. De dramadriehoek kende ik, maar de balansdriehoek was nieuw voor mij.”

-Maatschappelijk werker SMWO

“Wat ik vooral gebruik uit de Inspiratiesessie van toen is het schema met de 2 lijnen: de ene die gaat over het afronden van de scheiding en de andere die gaat over het ondertussen moeten vormgeven van het getransformeerd gedeeld ouderschap.”

- Kind in Scheiding Zeeland

Training Duurzaam Samenwerken na Scheiding

Bij aanvang van het project Een goed begin hebben de gezinsvertegenwoordigers van de twee pilotlocaties, en advocaten en mediators betrokken bij het Kenniscentrum Kind en Scheiding een meerdaagse training over het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding gevolgd. Deze training werd gegeven door Marleen Heijsteeg, Mandy Lubach en Heleen van der Wel van het Scheidings Advies Team. Sindsdien wordt het als driedaagse training aangeboden voor geïnteresseerden door het hele land. Inmiddels hebben al meerdere organisaties en regio's verdere investeringen gedaan in dit denkkader, met een eigen team of in multidisciplinaire samenstelling met onder andere Veilig Thuis en gecertificeerde instellingen (GI's). Enkele voorbeelden zijn de Raad voor de Kinderbescherming, regio Utrecht-West en gemeente Gouda. De ervaringen van Gouda lees je in [dit artikel](#); *“Als iedereen door dezelfde bril kijkt, kunnen we echt meer impact maken.”*

In [dit artikel](#) van de Raad voor de Kinderbescherming vertelt een raadsonderzoeker hoe zij het nieuwe denkkader effectief toepast in haar werk; *“Ik wil ouders activeren om zelf de regie te nemen.”*

Boek

In juni 2024 brachten Marleen Heijsteeg en Mandy Lubach het boek *Duurzaam Samenwerken na Scheiding*⁴ uit waarin ze het nieuwe denkkader uitgebreid beschrijven. Marleen en Mandy willen beroepskrachten het inzicht geven hoe een duurzame samenwerking tot stand kan komen, door de creatieve kracht en het eigen vakmanschap van de ouders aan te spreken. In [dit interview](#) vertellen ze er meer over; *“Je kunt problemen niet oplossen met dezelfde manier van denken, die gebruikt werd, toen ze werden gecreëerd.”*

3. Duurzaam Ouderschap na Scheiding

Aanleiding

Van september 2020 tot en met december 2021 vond binnen het programma *Scheiden zonder Schade* in de Regiolabs Den Haag en Oost-Brabant de pilot *Gezinsvertegenwoordiger* plaats. Het idee om een gezinsvertegenwoordiger in te zetten, kwam voort uit de gedachte dat ouders in scheidingssituaties vaak niet weten waar zij informatie kunnen vinden en welke expertise waarvoor ingeschakeld moet worden. De gezinsvertegenwoordiger zou hierin kunnen optreden als een soort casusregisseur. In Oost-Brabant werd de term *gezinsvertegenwoordiger* niet gebruikt, maar vervangen door *casushouder*.

De pilot *Gezinsvertegenwoordiger* was gericht op het voorkomen van escalaties, het beperken van juridische procedures en het bieden van meer steun aan ouders en kinderen tijdens en/of na een scheiding. Dit gebeurde door de inzet van een gezinsvertegenwoordiger zo vroeg mogelijk in het scheidingsproces. De gezinsvertegenwoordiger is geen nieuwe functie, maar een rol die door een professional wordt vervuld.

De kansrijke elementen van de inzet van een gezinsvertegenwoordiger waren:⁵

- Begeleiding en ondersteuning van het gehele systeem
- Procesregie
- Tijdig inschakelen van de benodigde deskundigheid
- Inzetten van een expertteam bij complexe zaken

De positieve resultaten, die voortvloeiden uit de pilot, gebaseerd op de ervaringen van ouders en gezinsvertegenwoordigers waren:

- Inzicht
- Verbeterde communicatie
- Het belang van de kinderen staat voorop
- Rust
- Continuïteit
- Werken in duo's
- Aandacht voor communicatie
- Kinderen centraal stellen
- Voorlichting geven

⁴ [Duurzaam samenwerken na scheiding | Heijsteeg, Lubach | 9789462129245 | Boom](#)

⁵ [Scheiden zonder Schade - Kansrijke elementen pilot Gezinsvertegenwoordiger | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

Naast de pilot Gezinsvertegenwoordiger werd in de regio Den Haag een tweede pilot uitgevoerd, waarin enkele aanbevelingen uit het rapport van het expertteam ouderverstoting werden uitgewerkt. Dit was de pilot *Specialist Contactverlies*, waarin werd geëxperimenteerd met een team van vier specialisten uit verschillende disciplines, die gezamenlijk vastgelopen casuïstiek analyseerden. Het doel van deze pilot was te onderzoeken of het zinvol zou zijn om een specialist op het gebied van contactverlies tussen ouder en kind in het leven te roepen. De centrale onderzoeksvragen waren:⁶

- Over welke expertise moet deze specialist beschikken?
- Waar zou deze specialist in de keten geplaatst moeten worden?
- Welke kennis moet naar de voorkant gebracht worden?

De pilot

De methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding vindt zijn oorsprong in het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding. Op basis van de werkzame elementen die de pilots *Gezinsvertegenwoordiger* en *Specialist Contactverlies* binnen Scheiden zonder Schade hebben opgeleverd is de methode doorontwikkeld en in de praktijk uitgevoerd binnen de regio Haaglanden op twee locaties; het Kenniscentrum Kind en Scheiding⁷ en Delft Support⁸. In totaal werden tussen maart 2023 en juli 2025 100 gezinnen ondersteund door Gezinsvertegenwoordigers⁹ en waar nodig een Scheidings Advies Team (SAT).

De gezinsvertegenwoordiger staat in contact met beide ouders, schakelt tijdig aanvullende deskundigheid in en ondersteunt met psycho-educatie, normalisering van de gewijzigde omstandigheden van de gezinssituatie, en het versterken van eigen verantwoordelijkheid en regie. De gezinsvertegenwoordigers kunnen in meer complexe situaties een Scheidings Advies Team (SAT) inschakelen. Dit team bestaat uit een psycholoog uit de volwassen GGZ, systeemtherapeut en een mediator, die kijken naar de aard van het conflict tussen de ouders, de ingezette interventies en hun resultaat, en de mogelijkheden om omgangsproblematiek te voorkomen of te verhelpen.

Benieuwd hoe de gezinsvertegenwoordigers zelf terugkijken op de pilot? Lees dan de ervaringsverhalen van [Nadia du Croix, Gezinsvertegenwoordiger bij Delft Support](#), en [Mariska Rijnhart, Gezinsvertegenwoordiger bij Kenniscentrum Kind en Scheiding](#).

De methode

De werkwijze Duurzaam Ouderschap na Scheiding is bedoeld voor ouders die voornemens zijn te gaan scheiden of ouders die al gescheiden zijn en procesondersteuning kunnen gebruiken bij het duurzaam vormgeven van ouderschap na scheiding. De aanpak richt zich op het versterken van communicatie, vertrouwen en toekomstgerichte samenwerking tussen ouders. Gezinsvertegenwoordigers vervullen hierin een centrale rol als procesbegeleiders, waarbij zij tijdig aanvullende deskundigheid inschakelen en ouders ondersteunen met psycho-educatie, normalisering en het versterken van eigen verantwoordelijkheid en regie.

⁶ [Scheiden van de waarheid op weg naar een duurzame oplossing | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁷ [Het Kenniscentrum Kind en Scheiding](#) is het scheidingsloket in- en gefinancierd door negen gemeenten in Haaglanden. Het kenniscentrum biedt een dagelijks spreekuur, bureaudiensten, trainingen voor kinderen en ouders en deskundigheidsbevordering voor professionals aan. Ook wordt er nauw samengewerkt met en doorverwezen naar zorgaanbieders om iedere vraag op maat te beantwoorden en zo nodig goed te verwijzen.

⁸ Delft Support zorgt er in opdracht van gemeente Delft voor dat inwoners toegang krijgen tot hulp en ondersteuning op het gebied van zorg, jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

⁹ [Brochure gezinsvertegenwoordiger | Brochure | Uit elkaar met kinderen](#)

De werkwijze is gestoeld op het brede denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding dat wordt beschreven in het boek van Marleen Heijsteeg en Mandy Lubach.¹⁰ Een beknopte versie van het denkkader lees je [hier](#).

Het hoofddoel van Duurzaam Ouderschap na Scheiding door de gezinsvertegenwoordiger is ouders te helpen tot een gezamenlijke gedeelde hulpvraag te komen, wanneer zij vastlopen, of vastgelopen zijn, in het scheidingsproces. Een gezamenlijk gedeelde hulpvraag is een hulpvraag die door beiden ouders wordt gevoeld en waar beide ouders een verantwoordelijkheid voor dragen. Dit houdt in dat de werkwijze:

- a. Beoogt bij te dragen aan welzijn van zowel ouders als kinderen;
- b. Een (emotioneel) veilige opgroeiomgeving voor kinderen beoogt te bewerkstelligen;
- c. Positief contact tussen de ouders beoogt te versterken en omgang en positieve ouder-kindrelatie wil ondersteunen.

Om het doel van Duurzaam Ouderschap na Scheiding te bewerkstelligen, heeft de werkwijze twee subdoelen:

- a. Na de procesbegeleiding door de gezinsvertegenwoordigers handelen de ouders vanuit vertrouwen in zichzelf als opvoeder en zoeken daarvanuit de verbinding met de ander;
- b. Na de procesbegeleiding door de gezinsvertegenwoordigers nemen de ouders eigen verantwoordelijkheid voor hun eigen aandeel in het gedeelde ouderschap.

Het beoogde resultaat is dat ouders, een gedeelde ouderschapsvisie hebben geformuleerd, inzage hebben in de kern van het probleem en daar vanuit een gedeelde hulpvraag kunnen stellen.

De gezinsvertegenwoordiger begeleidt ouders in scheiding, of ondersteunt ouders bij wie het scheidingsproces is vastgelopen, om de samenwerking weer op gang te brengen. In plaats van zich te richten op de gepresenteerde feiten, verdiept de gezinsvertegenwoordiger zich vooral in de onderliggende dynamiek tussen de ouders, waar vanuit de ouders hun verhaal vertellen. Door deze dynamiek onder de feiten te verkennen, wordt duidelijk waar het werkelijke probleem zit.

Samen met de ouders werkt de gezinsvertegenwoordiger toe naar een gedeelde hulpvraag, waarbij ruimte is voor de verschillende perspectieven en er een gedeelde verantwoordelijkheid wordt gevoeld. Vervolgens wordt gekeken welke interventie het beste aansluit bij deze vraag.

De gezinsvertegenwoordiger biedt hierbij geen kant-en-klare oplossingen, maar creëert ruimte waarin ouders zélf tot werkbare en duurzame oplossingen kunnen komen.

Een traject Duurzaam Ouderschap na Scheiding bestaat uit de volgende stappen:

1. Informatiegesprek
2. Voorgesprekken
3. Viergesprek
4. Procesbegeleiding

Informatiegesprek

In dit gesprek maken de ouders kennis met de gezinsvertegenwoordigers en krijgen zij uitleg over de achtergrond en werkwijze van de interventie. Aan ouders wordt commitment gevraagd om deel te nemen aan het traject.

¹⁰ [Duurzaam samenwerken na scheiding | Heijsteeg, Lubach | 9789462129245 | Boom](#)

Voorgesprekken

Wanneer het traject Duurzaam Ouderschap na Scheiding van start gaat, vinden allereerst de voorgesprekken plaats. Elke ouder heeft een individueel gesprek met één van de gezinsvertegenwoordigers. Deze gesprekken vormen het fundament voor de verdere begeleiding. De belangrijkste doelen van deze gesprekken zijn:

1. Het opbouwen van een werkrelatie met ouder(s);
2. Inzicht in de gedachtegang en intenties van de ouder(s);
3. Bewustwording van de eigen verantwoordelijkheid van de ouder(s).

Na de eerste individuele gesprekken nemen de gezinsvertegenwoordigers samen de tijd om hun observaties te delen. Ze bespreken wat er zichtbaar werd in iedere sessie, welke verhalen verteld zijn, welke hulpvragen er spelen en hoe de ouders hun situatie beleven. De visies van beide ouders worden naast elkaar gelegd om zo het krachtenveld te verhelderen waarin het gezin zich bevindt.

Viergesprekken

Na de individuele voorgesprekken worden beide ouders uitgenodigd voor een viergesprek. De gezinsvertegenwoordigers bepalen samen het juiste moment om dit gesprek te laten plaatsvinden. Het doel van deze gesprekken is om samen met ouders te komen tot een gedeelde ouderschapsvisie en een gewenst eindresultaat. Van daaruit kan een gedeelde hulpvraag worden geformuleerd.¹¹ Om vervolgens te verkennen welke interventie mogelijk passend zou zijn.

Procesbegeleiding

Het doel van procesbegeleiding is om de ouders te versterken in de inzichten die zij hebben verkregen in het viergesprek, zodanig dat zij niet weer terugvallen in hun oude patroon. Indien nodig kunnen ouders worden geholpen met het vinden van een passende interventie. Er kan afgesproken worden om nog enkele gesprekken te hebben tot de interventie start.

Het onderzoek

Tussen 2022 en 2025 voerde onderzoeksinstituut TNO, in samenwerking met het Kenniscentrum Kind en Scheiding en Delft Support, een grootschalige pilot uit naar de aanpak 'Duurzaam Ouderschap na Scheiding'. Het volledige onderzoeksrapport lees je [hier](#).¹²

In deze pilot werden 100 ouderduo's begeleid door tweetallen van getrainde gezinsvertegenwoordigers, met als doel het bevorderen van constructief gedeeld ouderschap na scheiding, in het belang van het welzijn en de ontwikkelingskansen van kinderen.

Het doel van het onderzoek was om de werkzaamheid van deze aanpak in de praktijk te evalueren. Daarbij werd gekeken naar wat professionals helpt of juist belemmert bij het toepassen van deze methode. De reflectie van betrokkenen stond centraal, met als doel om de werkwijze te verbeteren en breder inzetbaar te maken.

¹¹ Gezamenlijk gedeelde hulpvraag is een hulpvraag die door beiden ouders wordt gevoeld en waar beide ouders een verantwoordelijkheid voor dragen.

¹² Klein Velderman, M., Wildeman, I., de Jong, L., & Pannebakker, F. (2025). *Van een veelbelovend denkkader naar onderbouwd methodisch werken: Onderzoek naar de werkzaamheid van Duurzaam Ouderschap na Scheiding door gezinsvertegenwoordigers*. Leiden: TNO Child Health.

De pilot markeert de doorontwikkeling van kansrijke elementen uit de pilots Gezinsvertegenwoordiger en Specialist Contactverlies, naar een veelbelovende, methodisch onderbouwde werkwijze op basis van het nieuw denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding. De aanpak richt zich op het verbeteren van een duurzame, toekomstgerichte samenwerking tussen ouders. Gezinsvertegenwoordigers vervullen hierin een centrale rol als procesbegeleiders, waarbij zij tijdig aanvullende deskundigheid inschakelen en ouders ondersteunen met psycho-educatie, normalisering en het versterken van eigen verantwoordelijkheid en regie.

De resultaten zijn bemoedigend: de gezinsvertegenwoordigers observeerden vooruitgang in onder meer de onderlinge communicatie en dynamiek tussen ouders, vertrouwen van ouders, ouder-kind contact, en duurzame afspraken. Het gezamenlijk belang van het kind werd in de trajecten helpend ervaren voor de bereidheid samen te werken en te komen tot een gedeelde ouderschapsvisie. Slechts een beperkt deel van de trajecten werd voortijdig beëindigd. Het SAT werd op verschillende momenten binnen het traject geconsulteerd. In enkele gevallen heeft het SAT direct contact gehad met de ouders. Gedurende de toepassing van de werkwijze is te zien dat gezinsvertegenwoordigers steeds meer ervaring en vertrouwen kregen in het toepassen van de werkwijze en dat het SAT minder vaak werd geraadpleegd. De kansrijke elementen uit het voortraject in 'Scheiden zonder Schade', de inzet van de gezinsvertegenwoordiger en het SAT, bleken grotendeels werkzaam in de praktijk. Voor succesvolle toepassing elders worden onder meer heldere informatievoorziening aan ouders, investering in training van professionals, steun vanuit het management, aandacht voor het systeem, triage aan de voorkant, en beschikbaarheid van een deskundig multidisciplinair Scheidings Advies Team geadviseerd.

Het onderzoek levert een eerste onderbouwing van de werkzaamheid van deze methodische werkwijze in de praktijk. En doordat middels deze pilot doel, doelgroep, aanpak en randvoorwaarden voor uitvoering uitgewerkt zijn, wordt bijgedragen aan de overdraagbaarheid van deze werkwijze elders in het land.

Triagelijst Scheidingssoort™

In de context van de pilot is ook ervaring opgedaan met het gebruik van de Triagelijst Scheidingssoort™ (TS).¹³ De TS is bedoeld om inzicht te krijgen in de emoties, gedachten en gedragingen van ouders. Het instrument omvat feitvragen, interactievragen en risicovragen in tien rubrieken, waaronder de algemene situatie van de ouders, werk en inkomen, regelingen omtrent ouderschap, culturele verschillen, en (de impact van) traumatische gebeurtenissen. Ouders vullen afzonderlijk van elkaar de TS in en de professional bespreekt de antwoorden met de ouders samen.

Eerder voerde de Raad voor de Kinderbescherming al een pilot uit met inzet van de TS bij twee jeugdbeschermingstafels in Utrecht en Eindhoven. Vanuit Raadsonderzoekers werd als belangrijkste resultaat het werken vanuit het achterliggende denkkader genoemd, waarin het instrument een mooi aanvullend middel bleek om hier uitvoering aan te geven. Vanuit ouders is in een evaluatie aangegeven dat zij zich beter gehoord en gezien voelden, doordat hun eigen visie eerst aan bod kwam. Er was ruimte voor belevingsaspecten. Ouders maakten binnen deze aanpak zelf een plan in plaats van de hulpverlening. Door Raadsonderzoekers en ketenpartner bij de jeugdbeschermingstafels werd wel ervaren dat het voor ouders een hoge emotionele belasting gaf om het instrument af te nemen, in een situatie die anderszins al veel van ouders vraagt. Mede hierom werd geconcludeerd dat het instrument beter tot zijn recht zou komen wanneer het eerder in de keten zou worden ingezet. De pilot toonde aan dat er duidelijk van belang zijnde onderwerpen

¹³ De Vries, B.A. (2023). Van onmacht aan het eind, naar kracht aan het begin. Via: [Whitepaper "Van onmacht aan het eind, naar kracht aan het begin"](#)

naar voren zijn gekomen, die tevens passen in het kader van onder andere het project 'Een goed begin', het Toekomstscenario en Rechtsbescherming, die verdere uitwerking wenselijk maken.

Hierop volgend werd in het laatste jaar van de pilot in Haaglanden in totaal bij 8 casussen de TS ingezet door gezinsvertegenwoordigers, na het volgen van een training bij Bela de Vries.¹⁴ Afname vond 2 keer plaats bij aanvang van het traject, 4 keer in de voorgesprekken en bij 2 casussen tijdens de viergesprekken. In 1 casus zijn resultaten niet met ouders besproken. In 3 casussen werden resultaten met ouders besproken tijdens een voorgesprek en in 4 trajecten tijdens een viergesprek.

De TS werd door gezinsvertegenwoordigers ervaren als een gestructureerde manier om relevante onderwerpen aangaande scheidingsproblematiek met ouders te bespreken. Bij ouders die in staat zijn tot zelfreflectie en reflectie op de ander, leek het gebruik van de TS bij te kunnen dragen aan een verbeterde onderlinge samenwerking en een constructievere visie op het gezamenlijk ouderschap na de scheiding. Bovendien droeg de TS mogelijk bij aan verbeterde communicatie en begrip tussen ouders.

De gezinsvertegenwoordigers zouden de TS in de toekomst in hun beroepspraktijk bij voorkeur anders inzetten. Alhoewel relevante onderwerpen worden uitgevraagd in de TS, betreft het wel (ook) een terugblik, terwijl Duurzaam Ouderschap na Scheiding primair toekomstgericht is. Daarom zien gezinsvertegenwoordigers vooral kansen voor de TS aan de voorkant, voorafgaand aan de Duurzaam Ouderschap na Scheiding of andere trajecten.

Tot slot deed TNO ook onderzoek naar de TS in het kader van een Klein-maar-Fijn project van het Leernetwerk Kind & Complexe Ouderrelaties van Werkplaats SAMEN. Via semigestructureerde interviews zijn verwachtingen en ervaringen met het inzetten van de TS verzameld bij zeven professionals.¹⁵ Lees [hier de factsheet](#).

Begeleidingscommissie

Vooruitlopend op de afronding van Een goed begin werd er in september 2023 een begeleidingscommissie opgericht, om samen met betrokken partijen te werken aan verspreiding en borging van de beoogde resultaten. Daarnaast werd beoogd meer zicht te krijgen op andere kansrijke/effectieve initiatieven in verschillende regio's om daarmee de kruisbestuiving optimaal te benutten, samenwerking te verstevigen en van elkaar te leren. De commissie bestond uit de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, Jeugdzorg Nederland, Stichting Villa Pinedo, Nederlands Jeugdinstituut (NJI), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Associatie Wijkteams, gemeente Den Haag en Amsterdam, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV).

De doelstelling was dat er, met oog voor lokaliteit, in het hele land gerichte expertise en ondersteuning voor ouders in een complexe scheiding beschikbaar zou komen. De begeleidingscommissie droeg hieraan bij door het realiseren van de volgende subdoelen:

1. De werkwijze, zoals wordt toegepast in 'Een goed begin', borgen en breder in het land onder de aandacht brengen;

¹⁴ [Triage voor effectieve conflictoplossing, gezonde relaties en rust](#)

¹⁵ Klein Velderman, M., Theunissen, M., & De Jong, L. (2025). Inzicht in scheidingsituaties met de TS: Triagelijst Scheidingssoort [Factsheet]. Leiden: TNO Child Health. Via: <https://publications.tno.nl/publication/34644370/Lbq06g3L/TNO-2025-inzicht.pdf>

2. Ondersteunen en stimuleren van lokale beweging op het gebied van scheiden, in samenspraak met gemeenten;
3. Verstevenigen van de verbinding met het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Naast het inhoudelijke bespreken van de voortgang van het project en meedenken over implementatiekansen en mogelijke drempels, leidden de driemaandelijke bijeenkomsten ook tot verschillende concrete acties en resultaten zoals:

1. Het opstellen van een toegankelijk visie-document waarin het denkkader dat aan de methode ten grondslag ligt wordt toegelicht; zie [Visie Duurzaam Samenwerken na Scheiding \(januari 2025\)](#);
2. Inzichtelijk maken waar gemeenten staan op het gebied van een scheidingsaanpak, welke knelpunten ze ervaren en waar hun behoeften liggen; zie [Significant Public | Aandacht en aanpak gemeenten voor \(echt\)scheidingen \(2025\)](#) en hoofdstuk 4. Vervolg;
3. Organiseren van werksessies vanuit het Toekomstscenario, in samenwerking met Movisie en Phrenos;
4. Organiseren van een landelijk congres, ter afsluiting van Een goed begin, kennisdeling en aandacht voor het onderwerp (complexe) scheidingen in het hele land; zie hoofdstuk 4. Vervolg;
5. Organiseren van regionale bijeenkomsten; zie hoofdstuk 4. Vervolg.

4. Vervolg

De afgelopen drie jaar is er hard gewerkt om vervolg te geven aan de opbrengsten van het programma Scheiden zonder Schade. 'Tot hier en nu verder' luidde het slot van de eindrapportage destijds. En dat onderschrijven we. Wederom zijn er grote stappen gezet in de aandacht voor het thema scheiden en bevordering van kennis en expertise. Vanuit het project Een goed begin, maar ook daarbuiten. Zo bleek ook uit een quickscan van Significant Public naar de aandacht en aanpak gemeenten voor (echt)scheidingen.¹⁶ Van de 153 gemeenten die deelnamen aan dit onderzoek heeft ongeveer driekwart inmiddels een aanpak of pleegt inzet op het onderwerp relaties en (echt)scheidingen. Hiervan heeft een kwart van de gemeenten een duidelijke aanpak geïmplementeerd waarbij wordt gewerkt aan borging, in vergelijking met zeven procent in 2021.

Maar het rapport geeft ook inzicht in de drempels die gemeenten ervaren. Factoren die gemeenten nu belemmeren om te investeren in aanbod en/of een aanpak op het onderwerp scheidingen liggen op het terrein van de financiering (beperkte middelen en het ontbreken van samenhang tussen WMO- en Jeugdhulpmiddelen), maar ook de onbekendheid of investeren in preventie op het gebied van relaties en scheidingen loont als het gaat om besparingen op jeugdzorg en/of andere beleidsterreinen. Verder valt op dat gemeenten uiteenlopende keuzes maken in de investeringen die zij doen in (preventief) aanbod voor ouders en kinderen. Er is geen basisaanbod beschikbaar en inherent aan de gedecentraliseerde bevoegdheden moeten gemeenten zelf beoordelen welke prioriteiten zij stellen. Gemeenten baseren zich bij het maken van keuzes onder andere op landelijk onderzoek naar effectiviteit van interventies, maar het lijkt erop dat zij regelmatig (te) weinig houvast hebben, waar wel behoefte aan is, om gerichte keuzes te maken om een samenhangende aanpak neer te zetten. In het algemeen wordt de urgentie om te investeren in preventie wel breed gedragen.

¹⁶ [Aandacht en aanpak gemeenten voor \(echt\)scheidingen | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Er valt dus nog genoeg werk te verzetten. Gelukkig houdt de inzet hier niet op. Ook de komende tijd wordt er nog geïnvesteerd in de voortzetting van de resultaten uit Een goed begin.

NJi Databank Effectieve Jeugdinterventies

Gedurende de pilot beklom de werkwijze de eerste treden van de effectladder: van een idee in de hoofden van uitvoerders naar een veelbelovende overdraagbare methodische werkwijze met ervaren impact. Op basis van de resultaten van de pilot en het onderzoek van TNO wordt de methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding voor beoordeling aangeboden aan de erkenningscommissie van de Databank Effectieve Jeugdinterventies.

Opleiding

Voor regio's, gemeenten en uitvoeringsorganisaties die aan de slag willen gaan met de werkwijze Duurzaam Ouderschap na Scheiding is er een opleiding tot gezinsvertegenwoordiger ontwikkeld. Deze is vanaf begin 2026 te volgen via het Kenniscentrum Kind en Scheiding. Benieuwd naar de mogelijkheden om de methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding te implementeren? Bekijk [de website](#) voor meer informatie.

Om aan de slag te gaan met de methode Duurzaam Ouderschap na Scheiding is kennis van het onderliggend denkkader vereist. Daarvoor is de driedaagse training ontwikkeld, te volgen via de stichting Duurzaam Samenwerken na Scheiding. Kijk op [hun website](#) voor het actuele aanbod.

Daarnaast is er een handreiking beschikbaar met praktische handvatten voor de implementatie van de methode en het denkkader. Lees hem [hier](#).

Extra casussen en Fictief SAT

Tussen juli 2025 en september 2026 worden er bij het Kenniscentrum Kind en Scheiding en Delft Support 30 extra casussen opgepakt. Om geïnteresseerden in het land te informeren over gezinsvertegenwoordiging in de praktijk en hoe binnen het Scheidings Advies Team (SAT) een casus wordt besproken organiseren de betrokken partners van Een goed begin een:

1. Voorlichtingsbijeenkomst Gezinsvertegenwoordiger op 30 september;
2. SAT, waarin fictieve casussen worden besproken, om zo meer inzicht te krijgen in hoe de methode in de praktijk werkt.

Ben je geïnteresseerd om deel te nemen aan een voorlichtingsbijeenkomst? Meld je dan aan via

[Voorlichtingsbijeenkomst Gezinsvertegenwoordiger Kenniscentrum Kind en Scheiding](#).

Voor een SAT met fictieve casussen meld je je aan via [Kennismaken met het Scheidings Advies Team \(SAT\) - Kenniscentrum Kind en Scheiding](#).

Structurele voortzetting binnen Haaglanden

Middels een netwerkoverleg (complexe) scheidingen Haaglanden, verkennen de gemeenten die betrokken waren bij de pilot in Haaglanden (Den Haag, Delft, Rijswijk, Midden-Delfland, Westland, Pijnacker-Nootdorp, Wassenaar, Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer en Voorschoten), gezamenlijk de mogelijkheden om het aanbod van Duurzaam Ouderschap na Scheiding en het bijbehorende denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding verder vorm te geven en te continueren. Hierbij wordt ook bezien hoe dit mogelijk regionaal vormgegeven kan worden in 2026.

Landelijk congres Een goed begin na scheiding

Op 18 september 2025 is door de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), in samenwerking met Een goed begin, betrokken partijen als Villa Pinedo het landelijk congres 'Een goed begin na scheiding' georganiseerd. Hierin stonden de uitkomsten van 'Een goed begin' centraal. Daarnaast diende het congres als plek voor kennisdeling en aandacht voor het onderwerp (complexe) scheidingen breed in het land, en als inspirator voor professionals die werken met gezinnen in scheiding. Er is over verschillende onderwerpen kennis gedeeld, zoals bijvoorbeeld effectieve initiatieven in het land, triage bij scheiding en onderscheid tussen scheidingen en veiligheidsproblematiek. Met als doel deelnemers concrete handvatten te bieden om een scheidingsaanpak te ontwikkelen of verder uit te breiden. Het congres had een breed bereik; voor zorg, jeugd en wijkteam professionals, beleidsmakers, managers. Vanuit het hele land is er grote belangstelling getoond en door ruim 250 professionals deelgenomen. Lees het verslag van de dag op [Uit elkaar met kinderen](#).

Regionale bijeenkomsten

Om de opbrengsten van Een goed begin extra onder de aandacht te brengen worden er in opdracht van de ministeries Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in het najaar van 2025 en voorjaar van 2026, in samenwerking met gemeenten vijf regionale bijeenkomsten georganiseerd. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld om met gemeenten en professionals in gesprek te gaan over de wijze waarop de ontwikkelde kennis en aanpak op maat en in de praktijk kan worden toegepast in de eigen regio. Meer weten? Neem dan contact op met info@kenniscentrumkindenscheiding.nl.

Landelijke vraagbaak

Het Kenniscentrum Kind en Scheiding is tot en met medio 2026 bereikbaar voor gemeenten en andere organisaties om ondersteuning te bieden bij vragen over het denkkader en de toepassing van de ontwikkelde werkwijze in de eigen praktijk. Ook zal het kenniscentrum een openbare webinar geven over het toepassen van deze scheidingsexpertise in de eigen regio of gemeente. Benieuwd wat het Kenniscentrum Kind en Scheiding voor jou kan betekenen? Neem contact op met info@kenniscentrumkindenscheiding.nl.

Bijlage 1: Begrippenkader

Binnen Een goed begin worden veel verschillende woorden en begrippen gebruikt. Om te zorgen voor een eenduidig gebruik en goed begrip van de woorden/termijn, dit overzicht.

Woord/begrip	Wat houdt het in?
Een goed begin	De overkoepelende naam voor het project als gevolg op het programma Scheiden zonder Schade.
Duurzaam Samenwerken na Scheiding	Overkoepelend denkkader (het boek)
Duurzaam Ouderschap na Scheiding	Werkwijze Gezinsvertegenwoordiger
Gezinsvertegenwoordiger	Professional die ouders van A-Z door het scheidingsproces neemt vanuit de werkwijze Duurzaam Ouderschap na Scheiding
SAT	Scheidings Advies Team bestaande uit minimaal één advocaat/mediator familierecht, één systeemtherapeut, één volwassen GGZ psycholoog, één Jeugdhulpverlener. Het SAT biedt consultatie aan de gezinsvertegenwoordigers en zo nodig plegen zij een interventie. Het SAT kan ook consultatie bieden aan overige professionals in de regio.
Ouderschapvisie	De waarden waar vanuit het ouderschap wordt vormgegeven
Inspiratiesessies	Sessies om geïnteresseerden in het land mee te nemen in het denkkader Duurzaam Samenwerken na Scheiding
Kernwaarden	De waarden die bepalen wat je gelooft, hoe je in het leven staat, wat je beweegt en wat je drijft
Transitiecurve	X-curve, ontwikkeld door Drift ¹⁷ . Een schematische weergave van een transitieproces
Drama- en balansdriehoek	Modellen, die een dader-slachtofferdynamiek en een uitdager-actiedynamiek duiden.
Narratief	Het gepresenteerde verhaal
Kindbelang ¹⁸	De wijze waarop de liefde, aandacht en zorg van het kind geborgd is.
Transformatie	Verandering van binnen uit.
Procesbegeleiding	Begeleiding van de ouders door bij te sturen op dynamiek en interacties om samenwerking te bevorderen.
Viergesprek	Gezamenlijk gesprek tussen de ouders en de gezinsvertegenwoordigers, waarin de visie op gedeeld ouderschap, het gedeelde gewenste toekomstbeeld, de uitdagingen en de gedeelde hulpvragen worden vastgesteld.

¹⁷ The Dutch research Institute for Transitions - Diercks e.a. 2020

¹⁸ IVRK